

Vědomí v činnosti

Člověk, jenž spí, nemůže být v ničem totální. Jíte, a nejste při tom totálně přítomni. Máte tisícero myšlenek, máte tisícero snů, pouze se mechanicky cpete. Můžete se milovat se svou ženou nebo se svým mužem, a nebýt při tom totálně přítomni. Můžete myslet na jiné ženy, milovat se s manželkou, a myslet na nějakou jinou ženu. Nebo můžete přemýšlet o trhu, o cenách věcí, jež si chcete koupit, můžete myslet na auto, dům, na tisícero věcí – a milovat se mechanicky.

Bud'te ve svých činech totální, a jste-li totální, pak musíte být bdělí. Nikdo nemůže být totální, aniž by byl bdělý. Být totální znamená nemít žádné jiné myšlenky. Jestliže jíte, pak jenom jíte. Teď jste totálně tady. Jídlo je vším: necpete se pouze, užíváte si to. Tělo, mysl i duše jsou v souladu a ve všech třech vrstvách vaší bytosti panuje harmonie, hluboký rytmus. Pak se z jídla stává meditace, z chůze se stává meditace, meditace se stává ze sekání dřeva, z nošení vody ze studny, z vaření. Malíčkosti jsou přeměněny: stávají se z nich činy, které září světlem.

Začněte ze středu

Je třeba pochopit, že ticho není součástí mysli. Proto pokaždé, když řekneme: „Má tichou mysl,“ je to nesmysl. Mysl nemůže být nikdy tichá. Samotným bytím mysli je *anti-ticho*. Mysl je zvukem, nikoliv tichem. Jestliže je člověk opravdu tichý, pak musíme říct, že nemá žádnou mysl.

Pokaždé, když řekneme: „Má tichou mysl,“ je to nesmysl. Mysl nemůže být nikdy tichá. Samotným bytím mysli je anti-ticho. Mysl je zvukem, nikoliv tichem. Jestliže je člověk opravdu tichý, pak musíme říct, že nemá žádnou mysl.

Tichá mysl je protimluv. Pokud mysl existuje, nemůže být tichá. A jestliže je tichá, pak už neexistuje. Proto zenoví mniši nikdy nepoužívají termín *tichá mysl*, ale *ne-mysl*. Ne-mysl je ticho – a v okamžiku, kdy je přítomna ne-mysl, nemůžete cítit tělo, neboť mysl je průchodem, skrze který tělo vnímáte. Je-li přítomna ne-mysl, nemůžete mít pocit, že jste tělem. Tělo pro vědomí zmizí. Neexistuje mysl ani tělo – pouze ryzí existence. Ticho je znamením této ryzí existence.

Jak tohoto ticha dosáhnout? Jak v tomto tichu přebývat? Vše, co můžete udělat, bude k ničemu. To je největší problém. Pro toho, kdo hledá ticho, je toto největší problém, protože nic z toho, co můžete učinit, vás nikam nedovede – činnosti se to totiž netýká. Můžete sedět v určité pozici – to je vaše činnost. Určitě jste viděli pozici, v níž sedí Buddha – můžete zaujmout stejnou pozici jako

on, ale bude to činnost. Buddhovi se však tato pozice *přihodila*. Nebyla příčinou jeho ticha, byla spíše vedlejším produktem.

Pokud mysl neexistuje, jestliže je bytost totálně tichá, tělo ji následuje jako stín. Zaujme určitou pozici – tu nejuvolněnější, nejpasivnější. Nemůžete to však udělat obráceně. Nemůžete nejdříve zaujmout pozici, a pak přimět ticho, aby následovalo. Jelikož vidíme Buddha sedět v určité pozici, myslíme si, že budeme-li tuto pozici opakovat, dostaví se i vnitřní ticho. To je však chybná posloupnost. V Buddhovi se nejprve odehrál vnitřní fenomén, a potom následovala tato pozice.

Podívejte se na to skrze vlastní zkušenost: jakmile se začnete hněvat, vaše tělo zaujme určitou pozici. Vaše oči zrudnou, začnete se tvářit specifickým způsobem. Ve vašem nitru je vztek, a pak přijde na řadu tělo – nejenom navenek, ale také vnitřně. Změní se chemická rovnováha celého vašeho těla. Krev proudí rychle, jinak dýcháte, jste připraveni bojovat nebo utéct. Nejprve se však odehraje hněv, a pak přijde na řadu tělo.

Pokud mysl neexistuje, jestliže je bytost totálně tichá, tělo ji následuje jako stín. Zaujme určitou pozici – tu nejuvolněnější, nejpasivnější. Nemůžete to však udělat obráceně. Nemůžete nejdříve zaujmout pozici, a pak přimět ticho, aby následovalo.

Začněte z opačného pólu: nechte zrudnout své oči, urychleně dýchejte, dělejte vše, co cítíte, že tělo dělá, když se hněváte. Můžete hrát, ale nedokážete v sobě vyvolat hněv. Herec provádí totéž v každém okamžiku. Jestliže hraje roli někoho zamilovaného, činí vše, co činí

tělo, když je v nitru láska. Láska tam však není. Herec si možná povede lépe než vy, ale láska se nedostaví. Bude se zdánlivě hněvat víc, než se vy hněváte ve skutečnosti, je to však jen hrané. Uvnitř se nic neděje.

Kdykoliv začnete zvnějšku, vytvoříte umělý stav. To skutečné se pokaždé děje nejprve ve středu, a potom vlna dosáhne i k okraji.

Nejnaternější střed je v tichu. Začněte od něj.

ČIN VYCHÁZÍ POUZE Z TICHU. Jestliže nejste tiší – pokud nevíte, jak tiše sedět nebo tiše stát v hluboké meditaci – pak vše, co děláte, nejsou činy, ale *reakce*³⁷. Reagujete. Někdo vás urazí, stiskne tlačítko, a vy reagujete. Jste naštvaní, vrhnete se na něho – a to nazýváte *činem*? Není to čin, to si uvědomte, je to reakce. Ten člověk je manipulátorem a vy jste manipulováni. Stiskl tlačítko, a vy jste zafungovali jako stroj. Stejně jako když stisknete vypínač, a rozsvítí se světlo, stisknete vypínač, a světlo zhasne – to vám lidé dělají. Zapínají vás a vypínají.

Jestliže nejste tiší – pokud nevíte, jak tiše sedět nebo tiše stát v hluboké meditaci – pak vše, co budete dělat, nebudou činy, ale reakce. Reagujete. Někdo vás urazí, stiskne tlačítko, a vy reagujete.

Někdo k vám přijde a pochválí vás, nafoukne vám ego, a vy se cítíte tak skvěle. A pak přijde někdo, kdo vás propíchne, a budete splaskle ležet na zemi. Nejste svým pánem. Kdokoliv vás může urazit a rozesmutnit, naštvat, podráždit, otrávit, vyvolat ve vás agresi či zuřivost. A kdokoliv vás může velebit a způsobit tak, že se budete cítit na vrcholu, cítit se tak velicí, že ve srovnání s vámi byl Ale-

xandr Veliký nula. Jednáte podle manipulací ostatních. To není skutečné jednání.

Buddha procházel vesnicí a přišli lidé a uráželi ho. Vyslovovali všechna urážlivá slova, jaká znali – všechna sprostá slova, jaká znali. Buddha tam stál, tiše, pozorně naslouchal, a potom pravil: „Děkuji, že jste za mnou přišli, ale spěchám. Musím dojít do další vesnice, lidé tam na mě budou čekat. Dnes se vám už nemohu věnovat, avšak zítra, až půjdu zpátky, budu mít více času. Můžete se sejít znovu, a zbylo-li něco, co jste mi chtěli povědět a k čemu jste se nedostali, budete mi to moci říct. Pro dnešek mne však omluvte.“

Ti lidé nemohl uvěřit svým uším, svým očím: tohoto muže se to vůbec nedotklo, vůbec ho to nerozptýlilo. Jeden z nich se zeptal: „Ty jsi nás neslyšel? Tolik jsme ti nadávali, a ty nám ani neodpovíš!“

Buddha řekl: „Jestliže jste chtěli odpověď, přišli jste pozdě. Měli jste přijít před deseti lety, tehdy bych vám odpověděl. Za těchto deset let jsem však přestal s tím, aby mnou ostatní manipulovali. Již nejsem otrokem, jsem svým pánem. Jednám podle sebe, ne podle někoho jiného. Jednám v souladu se svou vnitřní potřebou. Nemůžete mě k ničemu donutit. Je to naprosto v pořádku – chtěli jste mi nadávat, nadávali jste mi. Můžete být spokojeni, svou práci jste odvedli dokonale. Pokud jde o mne, já vaše urážky nepřijímám, a dokud je nepřijímám, nemají žádný význam.“

Když vás někdo urazí, musíte se stát příjemcem, musíte přijmout to, co říká. Jedině pak můžete reagovat. Jestliže však nepřijímáte, pokud jste stále nezaujatí, udržujete si odstup a jste v klidu, co může dělat?

Když vás někdo urazí, musíte se stát příjemcem, musíte přijmout to, co říká. Jedině pak můžete reagovat. Jestliže však nepřijímáte, pokud jste stále nezaujatí, udržujete si odstup a jste v klidu, co může dělat?

Buddha řekl: „Někdo může do řeky hodit zapálenou pochodeň. Zůstane rozžehnutá, dokud se nedotkne hladiny. V okamžiku, kdy spadne do řeky, je oheň pryč – řeka jej uhasí. Stal jsem se řekou. Házíte na mě urážky – hoří, když je házíte, ale v okamžiku, kdy ke mně doletí, zhasne jejich plamen v mém klidu. Házíte trny – a z těch se při pádu do mého ticha stávají květiny. Mé činy vycházejí z mé pravé podstaty.“

To je spontánnost.

Vědomý člověk, člověk s porozuměním, jedná. Člověk, který je nevědomý, mechanický, automatický, reaguje.

A není to tak, že by vědomý člověk jenom pozoroval – pozorování je jedním z aspektů jeho bytosti. Nejedná bez pozorování. Nepochopíte to však špatně – například celá Indie špatně pochopila lidi, jako byl Buddha. Proto se celá země stala nečinnou. Stala se línou, neschopnou, poněvadž si myslela, že všichni velcí mistři říkají: „Tiše sed'te.“ Indie ztratila energii, vitalitu, život. Stala se naprosto hloupou, neinteligentní, neboť intelligence se zostřuje jen tehdy, pokud jednáte.

A jednáte-li okamžik za okamžikem ze svého vědomí a bdělosti, začne se ve vás probouzet vysoká inteligence. Začnete se lesknout, zářit, začnete svítit. Dochází k tomu však prostřednictvím dvou věcí: pozorování a činnosti, která z tohoto pozorování pramení. Jestliže se z pozorování stane nečinnost, pácháte sebevraždu.

Pozorování by vás mělo přivést k činnosti, k novému druhu činnosti. Do činnosti se vnese nová kvalita. Pozorujete, jste naprosto klidní a tiší. Vidíte podstatu okolností a z tohoto poznání odpovídáte. Vědomý člověk odpo-

vídá, je *odpovědný* – doslova! Odpovídá, nereaguje. Jeho činy se rodí z jeho vědomí, ne z vaší manipulace. V tom je rozdíl. Proto pozorování a spontánnost nejsou neslučitelné. Pozorování je počátkem spontánnosti, spontánnost představuje naplnění pozorování.

Opravdový člověk s porozuměním jedná – jedná fantasticky, jedná totálně, jedná však v přítomném okamžiku, ze svého vědomí. Je jako zrcadlo. Normální člověk, nevědomý člověk, není jako zrcadlo. Je jako fotografická deska. Jaký je rozdíl mezi zrcadlem a fotografickou deskou? Fotografická deska je nepoužitelná, jakmile je jednou exponována. Přijme otisk, otisk v ní bude zaznamenán, deska v sobě ponese obraz. Nezapomeňte však, že obraz není realita – realita se stále vyvíjí. Můžete jít na zahradu a vyfotit si keř růží. Zítra bude fotografie totožná, pozitíí bude také stejná. Vraťte se a podívejte se na keř – ten už stejný nebude. Některé růže zvadly, nové rozkvetly. Stalo se tisíc věcí.

Život nikdy není statický, neustále se mění. Vaše mysl funguje jako kamera, neustále sbírá fotografie – je to fotoalbum. A potom podle těchto fotografií reagujete. Pak s životem nejste v souzvuku, protože vše, co činíte, je špatně. Říkám, že *vše*, co děláte, je špatně. Nikdy to nezapadá.

Jedna žena ukazovala svému dítěti rodinné album a narazili na fotografii nádherného muže – husté vlasy, plnovous, velmi mladý, překypující životem. Chlapec se zeptal: „Mami, kdo je ten muž?“

A žena odpověděla: „Cožpak ho nepoznáváš? To je tvůj tatínek!“

Chlapec znejistěl a řekl: „Jestliže je to můj táta, kdo je pak ten plešatý muž, který s námi žije?“